

Voorstel aan : Gemeenteraad van 28 april 2015
Door tussenkomst van : Raadscommissie van 13 april 2015
Nummer : 19
Onderwerp : Actualisatie duurzaamheidsbeleid
Bijlage(n) : 1. Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017
2. Advies 202 van de Milieuadviesraad Haren over concept basisnotitie duurzaamheid 2015-2017
3. Concept raadsbesluit

Samenvatting : In de Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 wordt het klimaatbeleid van de gemeente geëvalueerd en worden voorstellen gedaan om het beleid anders vorm te geven. De belangrijkste aanleiding hiertoe is dat de gemeente grotendeels afhankelijk is van anderen voor het wel of niet halen van de klimaatdoelstellingen (reductie CO₂-uitstoot). Bovendien kan de gemeente juist op andere duurzame thema's wel stappen zetten.

De nieuwe richting van het beleid wordt gezien als een duurzaamheidsboom. In deze boom zijn de bladeren de verschillende thema's. Naast CO₂-besparing zijn er nog vele andere thema's. Een daarvan is specifiek gericht op het verder ontwikkelen van een nieuwe gemeentelijke duurzaamheidsvisie, waarvan Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 het startpunt vormt.

Voorgestelde beslissing : 1. De Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 vast te stellen als uitgangspunt voor de nieuwe richting van het duurzaamheidsbeleid.
2. Om in 2015 de prioriteit te leggen bij het realiseren van een energieloket en de projecten 'Energiebesparing schoolgebouwen' en 'Stimulering energiebesparing bestaande woningen'.
3. De strategie te hanteren, om op basis van de bouwstenen die voortvloeien uit de discussie en dialoog over de basisnotitie duurzaamheid, een nieuwe visie en doelstellingen neer te zetten in 2016.

Aanleiding

Sinds 2009, met de vaststelling van de Nota Klimaatbeleid 2009-2015 voeren we actief beleid om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en de gevolgen voor ons klimaat te beperken. In 2011 heeft uw raad besloten het beleid te actualiseren met de vaststelling van het rapport 'Evaluatie & Actualisatie Klimaatbeleid gemeente Haren'. In dit beleid zijn destijds 2 doelstellingen opgenomen:

1. Gemeentelijke organisatie: klimaatneutraal in 2015.
2. Gehele gemeente: 25% CO₂-besparing in 2030 ten opzichte van de nulmeting in 2009.

Sindsdien hebben we stappen gezet om deze doelstellingen dichterbij te brengen. Voor de eerste doelstelling zijn vrijwel alle projecten uitgevoerd en zijn structurele veranderingen in gang gezet. Toch kan de gemeentelijke organisatie, volgens huidige definitie, niet klimaatneutraal worden genoemd.

De 2^e doelstelling is de afgelopen jaren amper dichterbij gekomen. Dit komt doordat we als gemeentelijke organisatie weinig invloed kunnen uitoefenen om grote veranderingen teweeg te brengen. We zijn voor het behalen van de doelstelling grotendeels afhankelijk van anderen en we hebben daarnaast weinig instrumenten om mensen te dwingen stappen te zetten. Dit stond al eerder beschreven in het raadsbericht "evaluatie klimaatbeleid en doorkijk naar 2030" (nummer: 2014-12) van 27 maart 2014.

Behalve het feit dat de huidige klimaatdoelstelling onhaalbaar met de instrumenten en middelen die we als gemeente hebben, gaat duurzaamheid ook veel verder dan klimaatbeleid. Duurzaamheid gaat ook over water, afval, groenbeheer, materiaalgebruik en talloze andere thema's.

Doelstelling

Het opstellen van een nieuwe koers voor het duurzaamheidsbeleid waarin enkele concrete acties worden voorgesteld en wat als basis kan dienen om een dialoog te voeren met uw raad, de milieuadviesraad (MAR), het platform Duurzaam Haren en experts of voorlopers op het gebied van duurzaamheid. Hieruit volgt een vernieuwde ambitieuze visie met realistische doelstellingen op het gebied van duurzaamheid.

Gekozen oplossing

Met de basisnotitie duurzaamheid 2015-2017 wordt een eerste aanzet gegeven voor de nieuwe richting van het duurzaamheidsbeleid. Binnen de nieuwe beleidsrichting wordt nog steeds aandacht gegeven aan het reculeren van CO₂-uitstoot, maar wordt niet meer strak vastgehouden aan onrealistische doelstellingen. Bovendien wordt duurzaamheid breder getrokken dan enkel het klimaat door in te spelen op de huidige transitie naar een circulaire economie waarin een evenwicht is tussen people (mens), planet (milieu) en profit (winst). De gemeente krijgt een meer stimulerende rol in plaats van een initiërende. Het geactualiseerde beleid kan worden gezien als een boom: een duurzaamheidsboom. De bladeren aan de boom zijn de verschillende thema's die te onderscheiden zijn.

In de Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 zijn enkele concrete acties verwoord waarvoor budget beschikbaar is of komt (het realiseren van een digitaal energieloket en de projecten 'Energiebesparing schoolgebouwen' en 'Stimulering energiebesparing bestaande woningen'). Toch zijn er in de notitie nog geen harde doelstellingen geformuleerd.

Eenzijds willen we deze vormgeven door in discussie te gaan met uw raad, in dialoog te treden met de MAR en het platform Duurzaam Haren en door een bijeenkomst te organiseren waarin we in gesprek gaan met zogenaamde “koplopers, verbinders, friskijkers en dwarsdenkers” (experts en voorlopers op het gebied van duurzaamheid) over realistische maar ambitieuze doelstellingen die bij onze gemeente passen. Anderzijds is het gezien de ombuigingen in 2016 onzeker wat de beschikbare financiële middelen zullen zijn de komende jaren een realistische doelstelling formuleren op dit moment niet erg zinvol is.

Voor de uitvoering van de duurzaamheidsthema's en om zowel een intern als extern aanspreekpunt te hebben is een duurzaamheidsadviseur aangesteld voor 0,5 fte. Het is de taak van de duurzaamheidsadviseur om de duurzaamheidsboom ten uitvoer te brengen en duurzaamheid een vanzelfsprekendheid te laten worden binnen de gemeentelijke organisatie en ook daarbuiten.

Energiebesparing schoolgebouwen

Met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Gemeente Haren 2015-2017 heeft u ermee ingestemd dat het resterende budget in het egalisatiefonds groot onderhoud voor schoolgebouwen mag worden ingezet voor de verduurzaming van bestaande schoolgebouwen. Dit fonds valt vrij, omdat de gemeente niet meer de verantwoordelijkheid heeft voor de bekostiging van het groot onderhoud aan schoolgebouwen. Over de inzet hebben wij overleg gevoerd met de schoolbesturen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs. Samen met de schoolbesturen kiezen wij ervoor om in te zetten op energiebesparende maatregelen en het stimuleren van duurzaam gedrag. Hiermee blijft er meer geld over voor schoolbesturen om te investeren in het primaire proces. Om het beschikbare budget te vergroten, zullen de schoolbesturen zelf ook 40% van de energiebesparende investeringen bekostigen. We hopen daarmee voor elk schoolgebouw in ieder geval een energielabel C te kunnen halen.

Stimulering energiebesparing bestaande woningen

Het college heeft op 17 maart 2014 besloten de motie duurzaamheid (nummer 9062) over te nemen, waardoor er in 2016 budget beschikbaar te stellen duurzaamheid die specifiek zal worden ingezet voor energiebesparende middelen bij woningen. Er wordt gekozen om dit niet alleen voor nieuwbouw in te zetten, maar juist om ook eigenaren van bestaande woningen te stimuleren energiebesparende maatregelen te treffen. De exacte invulling van maatregelen zal verder worden uitgewerkt, waarbij gebruik wordt gemaakt van beschikbare gegevens zoals via Energie in Beeld. Dit project sluit perfect aan bij de komst van een energieloket.

Kostendekking

De nieuwe richting van het duurzaamheidsbeleid heeft momenteel geen financiële consequenties. Vanuit het budget voor duurzame ontwikkelingen is de duurzaamheidsadviseur aangesteld. Er is een beperkt resterend budget van € 18.000,- per jaar waaruit incidentele uitgaven gedaan kunnen worden ter stimulering van ontwikkeling. Wanneer u meer projecten ten uitvoer zou willen zien komen is er meer capaciteit of budget noodzakelijk. Daarnaast is er op dit moment nog onzekerheid over de ombuigingen vanaf 2016.

Zoals beschreven in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Gemeente Haren 2015-2017 is er € 400.000,- beschikbaar om energiebesparende maatregelen te treffen op scholen. Dit komt voort uit het egalisatiefonds groot onderhoud. Voorstel is om hieruit de ook de opstart (en eerste 2 jaren) van natuur- en milieueducatie op basisscholen te financieren (€ 20.500,-). Het resterende budget (379.500,-) wordt besteed in overleg met de schoolbesturen. Met cofinanciering van de schoolbesturen wordt het totaal te investeren budget verhoogd.

In de begroting voor 2016 is een eenmalig budget opgenomen van € 100.000,- wat gebruikt dient te worden voor energiebesparing bij woningen. Dit als gevolg van de aangenomen motie duurzaamheid.

Communicatie

Binnen het geactualiseerde beleid is een belangrijke rol neergelegd voor communicatie. Vandaar dat het een apart blad aan de duurzaamheidsboom heeft gekregen. De duurzaamheidsadviseur heeft als taak voldoende invulling te geven aan dit thema.

Milieuadviesraad (MAR)

Behalve met uw raad willen we ook blijvend in dialoog met de MAR over het duurzaamheidsbeleid. Zo heeft MAR reeds geadviseerd over de conceptversie van de basisnotitie duurzaamheid 2015-2017 (zie bijlage 2) en is met waardevolle suggesties gekomen. Deze zijn voor zover mogelijk opgenomen in het rapport. De MAR deelt de mening dat duurzaamheidsbeleid verder moet gaan dan enkel klimaatbeleid. Wel betreurt ze dat de ambitie om de langjarige doelstelling uit het klimaatbeleid los te laten en ziet ze op dit moment nog weinig visie en ambitie in het voorgestelde duurzaamheidsbeleid. Zoals eerder in dit voorstel beschreven willen we dit jaar meer visie, ambitie en doelstellingen vormgeven door in discussie te gaan met uw raad, door in dialoog te blijven met de MAR en door een bijeenkomst te organiseren met koplopers op het gebied van duurzaamheid.

De MAR benadrukt dat er met de aanstelling van een duurzaamheidsadviseur voor 0,5 fte en een jaarlijks budget van € 18.000,- er onvoldoende middelen zijn om veel projecten uit te kunnen voeren en veel te bereiken. Vandaar dat is aangegeven dat niet alle actiepunten uitgevoerd kunnen worden en dat er prioriteiten zullen moeten worden gesteld.

Voorgestelde beslissing

1. De Basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 vast te stellen als uitgangspunt voor de nieuwe richting van het duurzaamheidsbeleid.
2. Om in 2015 de prioriteit te leggen bij het realiseren van een energieloket en de projecten 'Energiebesparing schoolgebouwen' en 'Stimulering energiebesparing bestaande woningen'.
3. De strategie te hanteren, om op basis van de bouwstenen die voortvloeien uit de discussie en dialoog over de basisnotitie duurzaamheid, een nieuwe visie en doelstellingen neer te zetten in 2016.

Haren, 19 maart 2015

burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
secretaris

J.G. Vlietstra,
burgemeester